

Dokument nr. 8:50

(2003-2004)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Audun Bjørlo Lysbakken, Magnhild Meltveit Kleppa og Rune J. Skjælaaen

Forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Audun Bjørlo Lysbakken, Magnhild Meltveit Kleppa og Rune J. Skjælaaen om tiltak for barn som har sittet lenge i mottak

Til Stortinget

BAKGRUNN

Ifølge Utlendingsdirektoratet (UDI) sitter for tiden ca. 5 000 barn i norske asylmottak. Mottakene skal være midlertidige botilbud og er ikke lagt tilrette for eller ment å være et bosted som barn og foreldre skal bo i over lang tid. Imidlertid viser det seg at mange barn og deres familier blir sittende i mange år på asylmottak, også etter at de har fått endelig avslag på sine søknader. Årsakene til at noen barn blir sittende i mange år i mottak, er at norske myndigheter ikke greier å effektivere sine vedtak om at familiene skal sendes ut av landet, enten fordi familiene er definert som "ikke returnerbare" eller fordi foreldrene av ulike grunner ikke frivillig ønsker å reise fra Norge. Uavhengig av grunn har norske myndigheter et ansvar for å sikre barn de rettigheter som er nedfelt i norsk lov, blant annet gjennom implementeringen av FNs konvensjon for barns rettigheter.

Både Danmark og Sverige har regler om foreldelse av vedtak og mulighet for å søke på nytt. I Sverige foreldes et avslag på søknad om asyl dersom det ikke har blitt iverksatt innen fire år etter at det ble rettskraftig. Grunnen til dette regelverket er blant annet for å skåne utlendinger fra å måtte leve i flere år under trussel om uttransportering. Det gis ikke automatisk oppholdstillatelse etter foreldelse, men kreves at vedkommende søker på nytt, for deretter å bli gitt individuell behandling. Dersom søker har unndratt seg effektivisering eller på annen måte selv har bidratt til at

ventetiden har blitt så lang, kan den nye søknaden avslås og vedtak om utvisning og uttransportering fattes. I tillegg må unndragelse være den avgjørende årsaken til at vedtaket ikke har kunnet iverksettes. Estimater fra svenske myndigheter tilsier at dette dreier seg om ca. 100 saker, men man har ikke noen egen statistikk på denne type saker.

Å leve med en slik uavklart situasjon rammer barn og unge sterkt, noe som også er synliggjort av en del av de barna som nå selv sitter i norske asylmottak. Omlag 62 av dem har sittet i en slik usikker situasjon i mottak i tre år eller lengre, og de gir noen klare meldinger om hva dette gjør med livet deres og manglende forutsigbarhet.

UDI har i en rapport om lengeværende i mottak tatt opp problematikken som her beskrives, gjennomgått nåværende praksis og kommet med forslag til endringer/forbedringer.

KONKLUSJON

Regelverket bør endres for å gi lengeboende i asylmottak muligheten til å få sakene sine vurdert på nytt, med utgangspunkt i at sterke menneskelige hensyn i mange tilfeller vil tilsi at barn og deres familier bør innvilges opphold på humanitært grunnlag dersom de har oppholdt seg som asylsøkere i Norge i over tre år. Dette vil også gjelde andre som av forskjellige grunner ikke lar seg returnere til hjemlandet.

Det bør av den grunn utarbeides regelverk i Norge mer i tråd med det man har både i Danmark og Sverige, i et forsøk på å skape mer forutsigbare forhold i de sakene hvor de det angår har vært her så lenge at de defineres som "lengeværende".

Humanitære og menneskerettslige hensyn må avveies mot den restriktive linje norsk flyktninge- og asylpolitikk føres etter, og opp mot hensynet til det

enkelte menneskets faktiske livssituasjon, når situasjonen har vært problematisk i en årrekke. I tillegg vil det også reises spørsmål i forhold til menneskerettigheter, sett opp mot tidsmomentet, og det at den norske menneskerettslovens § 3 sier at bestemmelsene i de tre sentrale menneskerettighetskonvensjonene "skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning". I forhold til den gruppen av mennesker som her kan defineres som "lengeværende", vil både EMK artikkel 3 (... utsatt for umenneskelig eller nedverdiggende behandling ...) og artikkel 8 (retten til et privatliv og et familieliv) være aktuelle å bruke. Bestemmelsene tar for seg retten til utfoldelse gjennom respekt for den enkeltes menneskeverd.

Det bør fremgå tydelig av norske regler at saker som ikke er behandlet innen en viss frist, foreldes og at det ved ny søknad, særlig der hvor barn er involvert, er en sterk presumpsjon for at oppholdstillatelse innvilges. Det bør alltid legges barnefaglig kompetanse til grunn i slike saker.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til ordning for foreldelse av avslag om opphold for barnefamilier som har bodd lenge i asylmottak, med mulighet til å søke på nytt.
2. Stortinget ber Regjeringen gi de barnefamiliene som pr. i dag har vært i norske mottak i tre år eller lenger, mulighet til å omfattes av en slik ordning, og å få sakene sine grundig behandlet på nytt med en sterk presumpsjon om at oppholdstillatelse innvilges.

12. mars 2004